

Padělky a jejich znalci

Vydavatelem odborného časopisu **FAKES • FORGERIES • EXPERTS (ČÁSTEČNĚ PADĚLKY • CELKOVÉ PADĚLKY • ZNALCI)**, vycházejícího ve Švýcarsku a tištěného na křídovém papíru firmou Alfaprint v Itálii, je Paolo Vollmeier ve spolupráci s FIP (Fédération Internationale de Philatélie) a AIEP (Association Internationale des Experts en Philatélie). Toto obsahově i technicky vysoce kvalitní periodikum vydávané od roku 1998 informuje o dosud známých i zcela nových padělcích. Touto cestou chce odbornou radou napomáhat sběratelům, aby se vyvarovali nákupu filatelistického materiálu pochybného původu a kvality. Časopis na konkrétních příkladech ilustruje způsoby částečného a celkového padělání známek, poštovních razítek a celistvostí, přináší informace o postupech znalců při určování pravosti materiálu předloženého ke zkoušení a k vystavení atestu, popisuje postupy a podstatu analýz využívajících moderní přístrojovou techniku, přináší zprávy o výstavách, vydávání odborné literatury a vůbec o veškerém dění kolem filatelie, které může zajímat široký okruh sběratelů, a zejména pak sběratele pokročilejší, specialisty, vystavovatele, znalce, obchodníky, aukční síně či filatelistické svazy a organizace. Do časopisu přispívají přední znalci z řady zemí včetně expertů z České republiky, jako je ing. Jan Karásek, ing. Pavel Pittermann, či ing. Jaroslav Dvořáček. Jsou mezi nimi i jména předních filatelistů z různých zemí, která známe z jejich článků pro Merkur Revue. Patří k nim zejména Otto Hornung, předseda Mezinárodního svazu filatelistických novinářů (Association Internationale des Journalistes Philatéliques), který je dlouholetým spolupracovníkem Merkur Revue a autorem řady kvalitních příspěvků.

Otto Hornung je náš krajan, který už více než 30 let žije ve Velké Británii. Po desítky let píše pro filatelistické časopisy mnoha zemí. Četné jeho články jsou už v dávnych ročnících časopisu Filatelie. Je autorem knihy "Ilustrovaná encyklopedie filatelie", která je u nás známa v anglické a německé verzi. Jeho exponáty si z řady světových výstav přinesly vysoká i nejvyšší ocenění. Mezi své nejoblíbenější sbírky počítá tu, kterou vystavuje pod názvem "Poštovní historie Osmanské říše". Přinášíme zde jeho vyprávění z této oblasti jeho znalecké činnosti, které bylo před časem zveřejněno ve výše citovaném anglicky psaném časopisu.

Otto Hornung

Ke svým dnešním znalostem jsem se nedobral snadno. Dal jsem se nacytat už na samém počátku, kdy jsem známky začal vážně sbírat. Dnes už si na první padělek, který jsem koupil, přesně nevzpomínám, ale když mi to tehdy došlo, velice jsem se sám na sebe mrzel. Ne proto, že jsem tak pozbyl nemalý peníz, ale proto, že jsem nebyl dost opatrný a že jsem neměl dostatečné znalosti. Když jsem před nějakými 40 roky začal sbírat Turecko, neměl jsem na utrácení moc peněz a počítal jsem s každým pennem, ale když jsem se jednou či dvakrát spálil, uvědomil jsem si, že jsem ty peníze přece jenom jen tak nevyhodil. I padělky byly dobrou investicí pro budoucnost a ukládal jsem si je jako srovnávací materiál. Podruhé jsem se stejné chyby už nedopustil. Určitě jsem nebyl sám, kdo prošel touto tvrdou školou. Když dnes uvidím něco, co mě zaujme, ať to stojí mnoho peněz nebo je to velice laci-

né, pečlivě si onu věc prohlédnu, snažím se jí porozumět, a to mě chrání před rozčarováním.

Turecko na tom naštěstí není moc zle. Jistě, první vydání lze často najít padělané, ale dá se snadno určit, ale jinak je tu padělaných známek velice málo. Mnohem nebezpečnější jsou vylepšované a reparované známky.

Takovým extra případem je dobře známá 200 piastrová známka, koncová hodnota ze série výplatních známek z roku 1914, zobrazujících sultána Mohameda V. (obr. 2). Tato známka v zelené a černé barvě, a taky 100 piastrová fialově modrá ze stejné série, na které je portrét sultána Ahmeda Fountaina, byly velice vzácné použity na poštu proších celistvostech. 100 a 200 piastřů byly totiž velké peníze. Bochník chleba stál jenom 20 paras, čtvrtka chleba s kusem sýra nebývala za víc než 10 paras, za čtvrt piastru bylo prosté, ale dostačující denní jíd-

lo. Tyto známky s vysokým poštovním byly používány na poštovních poukazkách a balíkových průvodkách a podle poštovního nařízení měly být nastříhány. Bylo to proto, že se turecká pošta obávala jejich opakovaného použití. Také některé další hodnoty se vyskytují nastříhané, hlavně na balíkových průvodkách. Takových 200 a 100 piastrových známek nastříhaných nůžkami je na trhu mnoho.

Nicméně známky s nastříhnutím se zcela běžně sbírají, protože toto nastříhnutí je poštovního původu, ale cenově takové známky představují jen asi 10 % ceny za nenastříhnutý, použitý exemplář. Padělatelům tedy stálo za to tyto známky reparovat.

Některé výsledky jejich činnosti mají opravdu skvělou kvalitu a není snadné je rozpoznat, dokud se na rubovou stranu takových známek nepodíváte proti světlu nebo je nepoložíte do misky k hledání průsvitek a nekápnete na ně trošku benzínu. Stříh pak vystoupí jako tmavá čára. Uvidíte-li tedy zeleného sultána v laciné sbírce nabízené k prodeji v aukci, tu chvilku času mu raději věnovat a prohlédněte si ho proti světlu. Prvním částečným padělkem, na který jsem se dal chytit, byl asi jeden z těch reparovaných sultánů.

Mnohem nebezpečnější než reparovaná nastříhnutí, a taky mnohem dražší, jsou částečně padělané dopisy. Co to bylo krásných dopisů se známkami dodatečně nalepenými k jejich vylepšení, které jsem viděl! Ještě donedávna se mělo za to, že o tureckých poštovních tarifech ze starých časů není známo nic. Není to pravda. Dnes už existuje vynikající příručka autorů Wolfganga Schmidta a Andrease Birkena "Die Postgebühren", jedna z příruček k turecké filatelii, kterou vydala German AfGe Osmanisches Reich/Türkei. Pro sběratele zabývající se tureckou poštovní historií je tato příručka naprosto nezbytná, protože i padělatelé a falzátoři si mysleli, že turecké poštovní sazby nikdo nezná a že na jejich triky nikdo nepřijde.

Před několika lety jsem v jedné švédské aukci koupil pár dopisů se známkami z prvního vydání v roce 1863. Když je pošta doručila, pozorně jsem si je prohlížel. Nejdřív jsem zjišťoval, odkud pocházely a kam byly poslány a zjistil jsem, že výplatné bylo příliš vysoké a neodpovídalo tarifům. Dopisy jsem proto vrátil. V příští aukci byly nabízeny znovu, ale

za nízkou vyvolávací cenu, a tak jsem je koupil. Když přišly, podařilo se mi dodatečně přidané známky snadno odstranit, aniž bych obálky poškodil. Když byly tyto známky razítkovány, falzátor se naštěstí nepokusil nějaké "razítko" přimálovat na obálky.

Připomnělo mi to dopis, který uvádím na obr. 3. Pochází ze sbírky dr. Adolfa Passera, který byl tehdy vůbec největším odborníkem na Turecko. Zemřel v roce 1939 ve svém rodném městě Praze. Ve světě byl velmi znám jako autor "bible" turecké filatelie "The Stamps of Turkey" ("Známky Turecka"), kterou vydala Královská filatelistická společnost v Londýně v roce 1938. Tento dopis cestoval v dubnu 1895 do Vídně. Známky jsou nalepené na zadní straně, a jak Passer vždycky činil, vedle negativního otisku ručního poštovního razítka svým pečlivým rukopisem připsal perem "Hairebolu", což mělo být místo odeslání dopisu. Nuže, i sám Passer se mýlil. Kdyby se byl podíval na přední stranu dopisu, byl by viděl, že natištěná adresa odesílatele je TRIPOLI - MER NOIRE. Tripoli na Černém moři mohlo být pouze Tirebolu, protože druhá dvě Tripoli v Libanonu a Libyi jsou na Středozemním moři. Passer nesprávně interpretoval ruční razítko, protože bylo na stejné místo otisknuto dvakrát.

Na přední straně dopisu je také konstantinopolské průchozí razítko z 29. dubna 1895. Není to jediný problém tohoto dopisu. Na rubu jsou 2 červené známky 20 para, což představuje 1 piast, a to bylo správné poštovné. Jenže nahoře je taky zelená známka 10 para. Je nalepená mimo otisk ručního razítka z Tirebolu, kterým byly oraženy dvě červené známky a není zachycena vídeňským příchozím razítkem z 1. května 1895. Tato známka je zcela nadbytečná a na dopis nepatří. Jsem si jist, že tam nebyla, když ten dopis měl Passer, ale později ji přidal někdo, kdo měl známku 10 para navíc, chtěl dopis vylepšit, ale neznal poštovní tarif. Uvažoval jsem o tom, že známku odstraním, ale nerad bych obálku poškodil. Mám ji ve své sbírce a vystavuji ji, protože mohu podat vysvětlení, jak vlastně vznikla, a to je přípustné.

Mimochodem, to ruční razítko z Tirebolu je velmi vzácné (obr. 4). O padělcích ručních razítek jsem se nezmiňoval, ale je to také vážný problém. K jejich ověřování je třeba mít buď dobré ilustra-

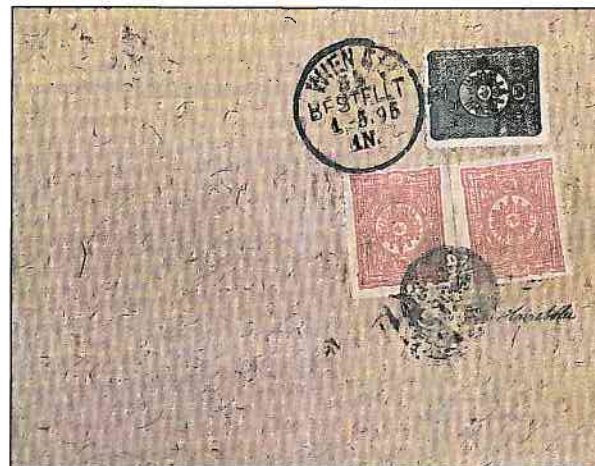
Známka 200 piastřů z roku 1914 s portrétem sultána Mohameda V.

ce pravých ručních razítek nebo dobrý srovnávací materiál.

Dopisy s částečnými padělkami jsou podobným nebo ještě vážnějším problémem než padělané známky. Jedinou cestou, jak takovým dopisům, známám a padělaným ručním razítkům čelit, je seznámit s nimi sběratele, aby si jich všimli. To je cílem časopisu **FAKES • FORGERIES • EXPERTS**, a je to velice potřebné. Jen to však samo o sobě nestačí. Filatelistický tisk, máme-li na mysli odborné časopisy nebo všeobecně zaměřená filatelistická periodika, musí přinášet mnohem víc. Prakticky v každé zemi existuje jeden i více filatelistických časopisů. Ty by se měly zaměřit zejména

Adresní a zadní strana dopisu z Tirebolu na Černém moři.

Vzorový otisk ručního razítka z Tirebolu pro porovnání s otisky na celistvostech.

na úplně a částečně padělky filatelistického materiálu dané země, protože tam je široce sbírán právě místní materiál, a sběratelé by tyto časopisy měli zásobovat informacemi a ukázkami. Specializované časopisy svazů by také měly své členy seznamovat s padělkami v jejich vlastní oblasti filatelie a členové by v tom měli být nápomocní.

Toto už se děje. Každý časopis příležitostně otiskuje informace a ilustrace částečně či úplně padělaného filatelistického materiálu, ale všichni bychom rádi viděli, kdyby toho bylo uděláno ještě víc. Co tak pravidelná stránka "Padělky" v každém národním filatelistickém časopisu? A mohlo by se jít ještě dál. Mám na mysli ukazovat nejen padělky filatelistického materiálu z dané země, ale také ze sousedních zemí nebo dalších sběratelsky zajímavých oblastí, o které je mezi čtenáři takových časopisů zájem. Je to ta nejlepší cesta, jak sběratelům pomáhat. I laciné známky se objevují padělané nebo i laciné dopisy jsou částečnými padělkami. Vždycky se nehodí posílat je znalci, a taky to stojí peníze. Ať se tedy lidé sami stanou znalci ve vlastních sběratelských oblastech a časopisy ať jim

v tom pomáhají a učí je. To je také práce pro znalce v každé jedné zemi. Znalci mají materiál, znají své známky a jsou to právě oni, kdo by měli nejen poskytovat informace, ale samozřejmě i pomáhat v udržování pravidelné rubriky v časopisech.

Otto Hornung
Výběr a překlad
z angličtiny
Vladimír Ustohal